

Секція 5. Особливості функціонування сучасної фінансово-кредитної системи України

Іванникова Х.О.

ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК СИСТЕМИ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ (ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ) В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвиток місцевого самоврядування визначений одним із найважливіших напрямків державної політики. Розширення функцій і повноважень органів місцевого самоврядування, яке відбулося протягом останніх років, не супроводжується адекватним збільшенням обсягів фінансових ресурсів, що надходять у їх розпорядження. Незначними залишаються власні доходи і, зокрема, місцеві податки і збори. Перешкодою на шляху розвитку місцевого оподаткування стали нестабільність законодавства, неузгодженість і суперечливість окремих його положень.

Ефективність структурних перетворень та загальний стан розвитку на місцях багато залежать від того, які бюджетні ресурси отримують у своє розпорядження місцеві органи влади та через які фінансові важелі це здійснюватиметься. У зв'язку з цим, пошук форм і методів зміцнення фінансів місцевих органів влади в Україні є актуальним завданням. Потребує розв'язання проблема створення соціально-економічних умов і правових основ для того, щоб місцеві органи влади мали достатні кошти для виконання своїх функцій і повноважень. Основним джерелом таких коштів мають стати місцеві податки і збори. Саме місцеві податки і збори повинні становити основну доходну статтю бюджетів територіальних громад міст, селищ, сіл та їх об'єднань і направлятися на підтримку та розвиток місцевої інфраструктури. Діюча система оподаткування не дозволяє розв'язати такі проблеми, що вимагає необхідності її реформування.

Проблематика місцевого оподаткування займає важливе місце в дослідженнях як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Проблемами із механізмом справляння місцевих податків і зборів (обов'язкових платежів) у різні роки займалися такі вчені: Алексеева І.В., Барановського О.І., Біленчука П.Д., Василика О.Д., Вишневського В.П., Геєця В.М., Данілова О.Д., Кириленко О.П., Козоріз М.А., Кравченка В.І., Крупки М.І., Кульчицького М.І., Кучерявенко Н.П., Луніної І.О., Огонь Ц.Г., Опаріна В.М., Павлюка К.В., Пасічника Ю.В., Петренко Ю.В., Тарангул Л.Л., Чугунова І.Я., Юрія С.І. та ін.

Місцеві податки і збори в Україні регламентується Законом України «Про систему оподаткування» та Декретом Кабінету Міністрів України «Про місцеві податки і збори», які визначають механізм нарахування, граничні розміри та порядок їх сплати. Відповідно до статті 15 Закону Украї-

ни «Про систему оподаткування» на теперішній час справляється 2 місцевих податки та 12 місцевих зборів. [1, с.4]

З усіх місцевих податків і зборів (обов'язкових платежів) можна виділити лише п'ять-шість, які мають фіскальне значення (ринковий збір, комунальний податок, збір за видачу дозволу на розміщення об'єктів торгівлі, податок з реклами, збір за припаркування автотранспорту); доходи від інших обов'язкових платежів, як правило, не перевищують 1% у загальній сумі надходжень від місцевих податків і зборів.

Практика застосування місцевих податків і зборів засвідчує, що їх використання в Україні поки що вкрай неефективна, і вони своїх функцій не виконують. [2]

До основних недоліків наповнення місцевих бюджетів за рахунок місцевих податків і зборів (обов'язкових платежів) відносять: незначну фіскальну роль місцевих податків і зборів; невеликий перелік місцевих податків і зборів порівняно з іншими країнами; відсутність самостійних прав у органів місцевого самоврядування щодо запровадження на своїй території власних податків і зборів; незацікавленість місцевої влади у додатковому залученні коштів від справляння місцевих податків і зборів; відсутність взаємозалежності між рівнем суспільних послуг, які надаються на певній території із податковими зусиллями населення; зволікання із запровадженням суто місцевого податку – на нерухоме майно фізичних і юридичних осіб; нерозвиненість податків, які відображають політику місцевої влади (екологічні податки, плата за певні послуги місцевих органів влади тощо). [3]

На думку деяких авторів, місцеве оподаткування повинно відповідати ряду вимог, основні з яких полягають у тому, що місцеві податки і збори повинні:

- становити стабільну, надійну основу відповідного місцевого бюджету; підпорядковуватися до тієї ланки місцевих органів, які найкраще можуть їх справляти;

- бути забезпечена дешевизна в затратах зі справляння при передачі їх до певного бюджету;

- бути пов'язані з повноваженнями відповідних місцевих рад;

- бути пов'язані з місцевим виробництвом, майном і власністю місцевих рад і з відповідним природним середовищем;

- не повинні занадто впливати на соціальну сферу .

Таким чином, аналіз існуючих місцевих податків, зборів (обов'язкових платежів) дає підстави зробити такі висновки. Зі становленням і розвитком податкової системи України кількість місцевих податків, зборів (обов'язкових платежів) була відносно стабільною. Система місцевих податків і зборів потребує перегляду, доцільно було б з прийняттям Податкового кодексу України ввести не більше 10 видів місцевих податків, зборів (обов'язкових платежів). Доцільно переглянути роль місцевих податків і зборів при формуванні місцевих бюджетів.

Література

1. Автореф. дис.канд. екон. наук: 08.04.01 / Піхоцька О.М.; НАН України. Ін-т регіон. дослідж. — Л., 2006. — 20 с.
2. http://www.rusnauka.com/10_NPE_2010/Economics/62998.doc.htm (5.10.2010).
3. <http://studrada.com.ua/content/>(6.10.2010).
4. <http://www.minfin.gov.ua/control/>(3.10.2010)